

Pinksterbloemen (tien waarnemingen) bloeiden bij Maastricht reeds einde Maart. Overal elders werden ook op 7/8 April alleen nog knoppen waargenomen. Aan een bosrand bij Arnhem begonnen de knoppen te kleuren. In Maart werden tenslotte nog de volgende kruiden bloeiend aangetroffen: *Hondsdrif*, *Scherpe botorbloem*, *Klimopblad-ereprijs*, *Helmbloem*, *Maagdepalm*, *Gewoon kruiskruid*, *Muur*, *Madeliefje* en last but not least *Goudveil*. Bij *Goudveil* werd de eerste bloei geconstateerd langs een naar het Zuiden gekeerde beekoevers, op een moment dat aan de andere oever alle knoppen nog waren gesloten (*Bloemenbeek*, 25 Maart).

Op 7/8 April konden aan de lijst nog worden toegevoegd *Paarse dovenetel* en *Veldzuring*.

Van de houtige gewassen bloeiden *Iep*, *Es*, *Ribes*, *Ratelpopulier* en *Wilg* (vermoedelijk *Salix Caprea* ♂).

Ook ten aanzien van de knopontwikkeling konden enkele aardige waarnemingen worden verricht.

De knoppen van de *Paardekastanje* (totaal twaalf waarnemingen) waren eind Maart in Maastricht reeds gebarsten en zelfs was het blad bezig zich te ontfouwen. In Breda werd dit stadium twee weken later waargenomen. Elders werd ook op 7-8 April hoogstens het barsten van de knoppen geconstateerd, en wel in het Noorden alleen nog op de gunstige standplaatsen. De knopontwikkeling van de *Meidoorn* en *Els* toonde soortgelijke verschillen, alleen was de *Els* iets vroeger. De ontwikkeling van de *berk* toonde een zeer onregelmatige verspreiding. *Beuk* en *Eik* waren nog vrijwel overal in rust. De lengten van vegetatieve spruiten, zoals deze werden opgegeven door de verschillende waarnemers zijn onderling moeilijk vergelijkbaar. Wel zijn ze belangrijk bij het opsporen van standplaatsverschillen. Zo viel het in Appelscha op, dat in een opgaand hakhoutbos de *Brandnetelspruiten* tien tot twintig cm lang waren, terwijl langs wegranden de lengte slechts wisselde tussen twaalf en vijftien cm. In Brummen werd geconstateerd, dat de riet-spruiten in een plasje veel groter waren, dan die langs beek- en slootoevers. Aan de Zuidrand van een dennenbos waren de *Vlierloten* belangrijk groter dan elders.

Tenslotte is in Brummen door de afdeling Wageningen van de K.N.N.V. ook geluisterd. Waargenomen werd de zang van zeventien vogels.

Uit dit verslag blijkt wel, dat ook in een laat voorjaar op beide voorjaars-weekends tal van aardige waarnemingen kunnen worden gedaan. Het loont stellig de moeite, er ook in 1952 weer op uit te trekken!

IN MIJN TUINTJE

Maart

Bij mij bloeien de Chinese klokjes. Hel geel staan de Forsythia's, ze willen doen weten, dat het lente wordt. Maar dat weet ik toch wel. Mijn tuinbonen komen al boven, dat belooft een lekker etentje!

Fig. 1. Bloeiende Forsythia's

Hebt u de bloemen van de Forsythia al eens van dichtbij bekeken? Neem Flora en Fauna er bij. Op blz. 207 vindt u drie soorten, genoemd. Bloemkroon vierslippig, twee meeldraden. Hé, wat voor familie moet dat zijn? Niet te vinden in ons boek. Maar wel in de Flora van Heimans en Thijssse. De Jasmijn, de Liguster, Sering en de Chinese klokjes behoren tot. . . Ja, zoekt u het maar na. En wat de soorten Chinese klokjes betreft: let eens op de lengte van de stijl en van de meeldraden van de door u gevonden plant. Op de tekeningen kunt u het verschil duidelijk zien. Wie vertelt ons nu eens in Natura, hoe de meeldraden en de stijl zijn bij de bastaardvorm *Forsythia intermedia*? De redacteur geeft daarvoor een extra honorarium. Eigen waarneming is nodig. Slimmigheidsjes uithalen moeilijk. In „Nederlandse Dendrologie” van Dr B. K. Boom en „Onze loofhoutgewassen” van W. J. Hendriks, staan geen bijzonderheden over deze tweevormigheid, of dimorphie. Wel vindt u vele andere gegevens over de Forsythia's.

Ik vertelde u reeds, dat mijn tuinbonen goed opkwamen. Maar helemaal tevreden ben ik toch niet. Ze hebben last van de bladrandkever *Sitona lineatus* L. Die eten uit de bladeren halfronde stukjes (zie tek.) De randen zijn gekarteld. Ook op wikké, klaver, lucerne en erwten kunt u deze beschadiging vinden. Op de steeds kleiner wordende Sint Pietersberg vond ik in '50 honingklaverplanten, waarvan alle bladeren op deze manier beschadigd waren. Natuurlijk zijn er meerdere soorten bladrandkevers. In ons land zijn er een tiental te verzamelen.

Sitona lineatus, de erwtenbladrandkever, laat zijn eitjes in Mei op de grond vallen. Bij nat weer komen ze uit. De larven voeden zich dan met de knolletjes der stikstofbindende bacteriën, die u op de wortels van vlinderbloemige gewassen steeds aantreft. Hebt u deze knolletjes wel eens gezien? Graaf eens een klaverplant uit!

Leden met onderzoekersneigingen doe ik hierbij een probleem aan de hand. Volgens Sorauer „Handbuch der Pflanzenkrankheiten”, vijfde band, tweede deel, is de biologie van de erwtenbladrandkever nog niet goed bekend. Blijven de kevers in de grond over? Doen deze de schade in Maart-April? Komt er een nieuwe generatie in Augustus en leeft deze dan vnl. op klaver

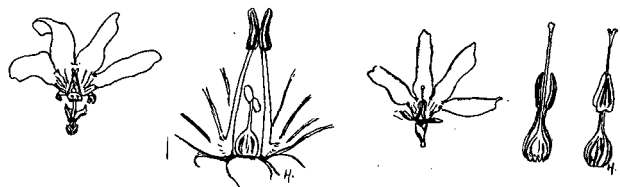

Fig. 2.
Lang- en kort-
stijligheid bij de
Forsythia-soorten.

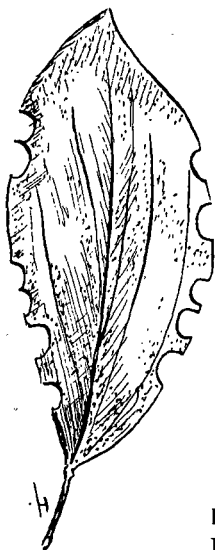

Fig. 3

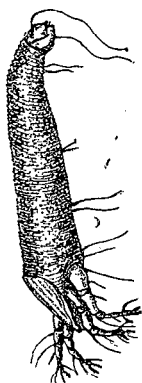

Fig. 4

Fig. 5

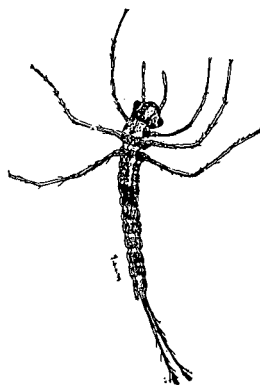

Fig. 6

Fig. 3. Vreterij bladrandkever

Fig. 4. Rondknop. Fig. 5. Galmijt

Fig. 6. Libellen larve. (Cliché Fruitteelt)

en lucerne? Of overwinteren poppen en larven? De Engelse en Duitse onderzoekers verschillen van mening. Wie lost dit vraagstuk op?

Toen ik mijn Rode-bessenstruiken snoeide, sneed ik een tak door, waarvan het merg was verdwenen. De wanden van de vaatgang waren zwart. Voorzichtig zoeken bracht me de dader in handen. Een geel-witte rups van de aalbessesia (*Sesia tipuliformis*, nu *Aegeria tipuliformis* Clerck genaamd). Deze rups komt veel voor en is soms erg schadelijk, want gehele takken van de struiken sterven af door zijn stengelminering.

De rups is gemakkelijk te kweken. Takjes met rupsen er in zet men met de onderenden in het zand. Dan een glas (een omgekeerde twee-liter weckfles) erover. In Juni komt het prachtige vlindertje, dat tot de wespsvlinders behoort, uit. Het heeft met zijn gedeeltelijk doorzichtige vliezige vleugels en zijn zwart-geel-kleuring wel wat van een kruising tussen een wesp en een vlinder. In ter Haar „Onze vlinders” (alweer zo'n kostelijk boek, waarvan geen nieuwe uitgave komt!) worden een veertig van deze wespsvlinders genoemd. Een tiental is afgebeeld en kunt u in ons land verzamelen. Alweer een vraag. Als het vlindertje uit zijn pop is gekomen, steekt de lege pophuid half uit de bessentak. Hoe komt de pop naar buiten?

Ook mijn zwarte-bessen-struiken moest ik snoeien. Ook daaraan was iets bijzonders te zien. Ze hadden twee soorten knoppen, spitse en dikke ronde. Die ronde knoppen zijn bewoond. Tussen de blaadjes zitten galmijten (*Phytoptus ribis* Nal.), soms honderden. In één knop zijn wel eens drie-duizend galmijten geteld. Gelukkig zijn deze diertjes maar 0,1 mm groot. Met een loupe zijn ze dus waar te nemen. Deze galmijten vernielen de knoppen totaal. Het niet of slecht uitlopen verlaagt de oogst. Er zijn fruitkwekers, die mede door deze galvormer na een jaar of zes hun gehele bessen-tuin omhakken en alle struiken verbranden.

Hoe leeft de galmijt? In Maart verlaten de dieren de knoppen al en verspreiden ze zich over de struik. Hoe ze zich van struik naar struik verspreiden

is niet zeker bekend, vermoedelijk aan de pootjes van vliegen. Ze zien kans om een besmettelijk virus door de gehele bessenstruik te verbreiden. Maar hierover later. In Juli dringen de galmijten zich alweer in de knoppen voor het volgend jaar. Goed beschut komen ze zo de winter door. De blaadjes van de bewoonde knoppen worden steeds dikker, de knop dus ronder. Waar-door de blaadjes opzwellen, is nog een open vraag.

Bijna door het gehele land is de rondknop van de zwarte bes te vinden. In de bossen van Zuid-Limburg en Denekamp vond ik ook rondknop op de hazelaar; deze wordt veroorzaakt door een ander soort galmijt.

Vergeet u uw takjes met bladluis- en spint-eieren, die u vorige maand plukte, nu niet. Als de takjes in water staan, lopen ze uit. Op de groene blaadjes komen de uitkomende dieren. De rode spintmijten komen pas half April, zeker drie weken na de bladluizen.

En zwemmen de libellenlarfjes al? Wilt u ze kweken, dan eerst infusoriën, daarna watervlooien geven. — G.H.

Van de L.K.C.

De kampen, welke de L.K.C. nu reeds een drietal jaren organiseert, speciaal voor onderwijzers en onderwijzeressen, die terwille van het onderwijs voor hun leerlingen dieper willen doordringen in de geheimenissen der biologie, voldoen uitstekend. Ook het kamp 1951 in Kotten heeft daarvan, ondanks een betrekkelijk gering aantal deelnemers, getuigd.

Deze zomer houden we weer eens een zeekamp, en wel op Terschelling. Is er een mooiere gelegenheid denkbaar voor een zeekamp dan Terschelling? Ik geloof het niet. Het biedt zozeer voor elk wat wils, dat het aantal deelnemers zeker meer zal zijn, dan we vermoedelijk kunnen herbergen.

Als kampdatum is vastgesteld de periode van Dinsdag 29 Juli—Vrijdag 8 Augustus. De kampprijs is voorlopig vastgesteld op f 37,50 voor hen, die niet over een eigen tent beschikken en f 32,50 voor hen, die wel een eigen tent meebrengen. Mocht blijken, dat de deelname geringer is, dan waarop wij rekenen, dan zal de kampprijs iets verhoogd moeten worden.

Opgaven moeten geschieden bij de secretaris vóór 15 Mei a.s. Gelijktijdig dient het verschuldigde kampgeld (het voorlopig vastgestelde dus) te worden gestort op postrekening 156603 t.n.v. de Secr. Penningmeester Leiderskamp Koninklijk Ned. Natuurhist. Vereniging te Hoogwoud.

G. Jansma, Secr. L.K.C., Hoogwoud.

Attentie

In de bespreking van de beide publicaties van de U.I.P.N. (zie Natura, Jan. '52) wordt medegedeeld, dat deze uitgaven het eenvoudigst besteld kunnen worden via Int. Boeken Import. Mr Bloemers van de afd. Oudheidkunde en Natuurbescherming van het Min. van Ond., Kunsten en Wet., deelde ons echter mede, dat beide boeken voor een gereduceerde prijs zijn te verkrijgen bij de Contactcommissie voor Natuur- en Landschapsbescherming en bij het Ministerie van Ond., Kunsten en Wetenschappen, afd. O.K.N. De prijzen bedragen dan voor „Proceedings and Papers” f 15,25 en voor „Etat de la Protection de la Nature dans le Monde en 1950” f 15,50.

J. Daams.